

Izhaja v Trstu vsak
= petek popoldne =
Uredništvo in upravnništvo
ulica Boschetto št. 5. II. nad.
= Telefon št. 1570 =

Delavski List

Posamezna številka
= 6 vin. =
Inserati po dogovoru.
Naročnina za celo leto
4.20 K., pol leta 2.10 K.,
četrt leta 1.05 K. - Ino-
zemstvo več poština.

Glasi slovenskih socialistov na Primorskem.

Socialne krivice in miloščina.

Buržoazija je pripovedovala in pripoveduje še vedno, da je družabno bedo mogoče rešiti z dobroteljnimi zavodi. Čemu, pravijo, naj bi bilo potrebno preobračati svet s socializmom?

Cerkev pa priporoča že od nekdaj svoje krščansko usmiljenje, kot edino sredstvo potom katerega je mogoče rešiti sedanjo ljudsko revščino. Mi smo rekli že tisočkrat, da si je meščanstvo ustanovilo sedanjo družbo zase in po svoji podobi. V tej družbi živi meščanstvo jako ugodno in zadovoljno z njo.

Meščanstvo se počuti prav dobro tudi v dobroteljnih zavodih in cerkvi je jako dobro došlo krščansko usmiljenje. Če je človek sit in ima vsega zadosti, je prav rad še predsednik kake dobroteljne družbe, in lepo je takrat čitati katekizem in ponuditi krajcar beraču, ali pa par strganih čevljev bo semu učencu. Dober biti, je jako lepa in potrebna stvar na tem svetu — si misli meščanstvo — ljudska hvaležnost je tudi lepa stvar. Da pa ne bi bilo bede in revščine, bi človek ne imel prilike niti biti dober in tudi ljudske hvaležnosti ne bi bilo. Tako misli cerkev in meščanstvo.

Toda odgovor obema ni težaven in je zelo enostaven. Reševati socialno bedo in revščino z miloščino in dobrotelnimi društvi je ravno toliko, kakor bi se hotelo izprazniti morje s kako sesaljko. Dejstva pravijo, da imamo prav.

Na angleškem so ustanovili pred desetimi leti neko dobrotelno društvo, katerega namen je, bojevati se zoper razširjenje tuberkuloze (sušice) med delavske sloje. Podpirali so to društvo vsi sloji in vse politične stranke. Pa prav zaradi tega, ker je to društvo izven vsakega strankarstva in politike in je last vseh slojev, ima poročilo, ki ga je izdalo to društvo o svojem delovanju, za nas gotovo veljavo, katere ne damo drugim poročilom enakih društev, ki so pisana navadno zelo tendenciozno in strankarsko. Še več. Poročilo je spisala neka «častitljiva dama», grofica *Council O' Beryt's*, katera prav gotovo še ni okužena socialističnega greha.

Evo kaj pravi grofica *Council O' Beryt's*: «Napolnili smo tedaj s zdravilišči vso srednjo Angleško; ustanovili smo jih po Kornovaljskem, Irskem in Škotskem. Vsako leto smo dali prostora v naših zdraviliščih nad 6000. tuberkoloznim. Dali smo jim svežega zraku, higijeničnih potrebščin zdravnin in vsega, kar nam je pri tem svetovala znanost. Veliko smo jih tudi ozdravili. Toda gospodje. Pomislite! V tovarnah, rudnikih, in drugih delavnicah je zbolelo na tuberkulozi v zadnjih desetih letih — kakor nam sam profesor Marrey statistično dokazuje — ogromna in pretresu-

joča možica delavstva. Zbolelo je na sušici 113.274 delavcev.

Sedaj pomislite še na one tisoče soprog, sestr in otrok, ki so si ali nalezili bolezen od svojih ali jo celo podedovali. Pomislite še na ono visoko število tuberkoloznih, ki uidejo kontroli in jih ni vsled tega mogoče sešteti. Ko bode to pomislili, tedaj bode imeli pred seboj pretresujočo sliko groznega dela, ki ga izvrši ta «bolezen, ki ne odpušča». Tedaj vam bo mogoče tudi razvideti, da se da potom naših dobroteljnih zavodov relativno zelo zelo malo narediti.

Naše delo je pusto delo. Čemu trošimo vsako leto mnogo milijonov? Da sprejmemo v naše zavode 1000 bolnikov in jih ohranimo smrti do 200? Pozabimo pa na tisoče in tisoče drugih nesrečnežev, katerim ta bolezen ni prizanesla in, ki so zapuščeni, brez vsake pomoči v mukah in v boju s smrtjo katerej konečno podležejo.

In kaj naj navsezadnje koristijo, da smo pomagali 1000 takim nesrečnežem, ko imamo na drugi strani javne oblasti in razred delodajalcev, kateri silijo delavce k napornemu delu, ki hočejo ohraniti delavcem nizke plače vsled česar si delavci ne morejo privoščiti dobre in zdrave hrane ne najeti zdravega ne čistega stanovanja? Kaj pomagajo naši dobroteljni zavodi, ko vidimo, da je to delavstvo, katerega gospodarske, vsled česar tudi fizične razmere so zelo slabe, da je to delavstvo v teh nečloveških razmerah primorano delati v ostudno umazanih delavnicah, kjer se naležejo smrtonosne bolezni?

Zastoj je pridigati proti socialistični propagandi. Mi konservativci, bi morali vsaj odkritosrčno priznati, da tedaj, kadar sodelujemo, da se ohranijo intaktne tiste socialne razmere, ki so vir tuberkulozi in vsem drugim nezgodam, da tedaj podpiramo takorekoč toli obsovanjeno socialistično propagando, kajti vzroki in posledice sedanjih nečloveških razmer delavstva, opravičujejo najbolj potrebo socialistične agitacije.

Kaj je neki naredila in kako skrbi današnja družba, kako skrbe delodajalci in vlade, da se omejijo delavske bolezni? Nočejo delavce boljše plačati, da bi si tako zamogli privoščiti večjo porcijo zdrave in dobre vsakdanje hrane in bi tako bolezen ne imela do njih tiste moči, ki jo ima danes. Nočejo skrajšati delavne čase, da bi imeli delavci priložnost do daljšega potrebnega počitka, ki ohrani telo zdravo in zaradi tega manj nagnjeno boleznim. Delodajalci žive dobro, bivajo v zdravih stanovanjih in počivajo veliko, na noben način pa nočejo upeljati v svojih delavnicah in tovarnah tiste higijenične zahteve, ki bi obvarovale delavstvo pred boleznijo. In vlade, mesto da bi preprečile tako izkoriščanje delavstva, zamiže na eno oko in

delodajalcem še pomagajo pri takem izkoriščevanju in širjenju delavskih bolezni.

Vse naše usmiljenje in dobroteljni zavodi nimajo tedaj nobene veljave, nobene moči. So tedaj delodajalci sami, ki delajo na to, da imajo socialni demokratje popolnoma prav. Ker je meščanska družba nesposobna, da bi ozdravila boli in krivice, ki jih je in jih še sama vstvarja, je treba organizirati boljšo družbo, ki bo varovala delavstvo zaradi dela, zaradi zdravja in mu zagotovila vse človeške pravice.

Gospodje! Jaz nisem socialistinja, vendar priznam, da je v teh besedah mnogo resnice in izraženo vse, kar mi z našim usmiljenjem in dobrim delom ne moremo narediti v prid delavstvu. In to vam rečem s popolnoma mirno vestjo, in prepričana, da govorim resnico».

Nit.

N. D. O. straši po Ljubljani

Iz krogov tržaških odvetniških uradnikov smo dobili sledeči dopis, ki ga rado- voljno objavimo:

«Bil sem te dni v Ljubljani in povedalo se mi je od kolegov, da mislijo s svojim društvom odvetniških uradnikov pristopiti kot skupina N. D. O. v Trstu. Reklo se mi je: N. D. O. je znala zboljšati plače tržaškim odvetniškim uradnikom, pa bo tudi nam. Takoj sem bil na jasnem po kaj da hodi Jaklič v Ljubljano. N. D. O. ni v enem letu svojega obstanka delala in storila nič drugega, kakor pobirala člana- rino in prispevke. Toda vse to meni ni nič mari, vsak ima pravico agitirati po svoje in kolikor se mu zljubi. Ali zvajati slovenski proletarijat na led s takimi lažmi, kakor se je to poskusilo pri odvetniških uradnikih v Ljubljani, je čisto podlo in hinasko lopovstvo, da ga je vredno obsoditi. «Tovariš» Mandič; kako si upate dopuščati, da se trosijo napram ljubljanskim odvetniškim in notarskim uradnikom laži, da so njih kolegi v Trstu izvojevali s pomočjo N. D. O. krasne vspehe!? Biti bi vas moralo pač sram. Mari niste bili sam vi tisti, ki ste pravzaprav vsako vspešnejšo akcijo preprečili!? Drugačnega niste izvojevali, nego jezo in gnjev uradnikov!

Zapomnite si! Če se je za tržaške odvetniške uradnike doseglo nekaj sramotnega zboljšanja plač, niste tega dosegli vi, ampak tisti rdečkarji, ki jih vi in vaša rodoljubna družal psuje z narodnimi izdajicami. Tega ne utajate in ne ovržete, če se s vso vašo kompanijo vred postavite na glavo!

Čutim tedaj sveto dolžnost, da nalaganim ljubljanskim gospodom kolegom pravočasno pojasnim zadevo, kakoršna je v resnici.

Odvetniški uradniki v Trstu. (notarskih ni nobenega!) so se pridružili kot 19. sku-

«Umazan je!»
«Smrkav je!»
«Grintav je!»
«Živali ima po glavi!»

«Mati, meni se gnusi, ko ga vidim takega», je rekla gospodična, ki je imela obraz podoben vosku.

«Jaz še večerje ne bom mogla jesti», je odvrnila mati.

«Meni pa že sedaj slabo prihaja; pojdive ven», je spet rekla hči, in pri tem tako nakremžila obraz, kakor bi bila pregrizla mastno kobilico.

«Jezus, Marija! Pojdive ven, drugače ti še res slabo pride».

Ljudje so se umeknili in šle ste ven.

«Tudi tega spravite ven!» je zavpil eden.

«Jaz se ga ne dotaknem», je odvrnil drugi; «gnusi se mi».

«Rajši bi gnilo žabo prijel v roke, kakor tega-le», je reklet tretji.

«Crknjeno podgano snedem rajši, kakor se tega-le dotaknem je pripomnil četrti.

Takrat pa se je izvil iz gruče eden, ki je vse videl in ki je že prej nejevoljno zmajeval z glavo. Ubožno je bil oblečen in

pina N. D. O. Izvolil se je tudi odbor, v katerega so se nekako utihotapili v večini gospodje solicatorji, ki imajo v takih začetnih bojih najmanj moči. A vsilili so se noter, šlo jim je menda za parado, pa ne za delo. Tembolj je to verjetno, ker kot odborniki niso opravljali funkcij odbornikov skupine, temveč so bili in so še sedaj le zaupniki N. D. O. — Sklicevali niso ne sej ne občnih zborov.

Konečno se nas je vendar enkrat poklicalo v tiste luknje N. D. O. in svečano se nam je povedalo, da bomo vložili spomenico na gospode šefe za zboljšanje plač. Določile so se zahteve posameznih kategorij, na podlagi katerih določb je odbor 23. aprila t. l. skrpal pohlevno spomenico — ali, bolje rečeno — klečeplazno prošnjo na slovenske odvetnike v Trstu za zboljšanje plač. — Ko se je pa imela ta klečeplaznica vročiti posameznim šefom, so se našim gospodom odbornikom ob vprašanju kdo naj ponese molitvico šefom, stresle hlačice. Branili so se drug za drugim in marsikateri je mislil takrat za se in ne za vse.

Konečno se je moral udati predsednik Peso, ki je potem ob asistenci še enega odbornika, s pribuljeno ponižnostjo kolovratil po pisarnah in delal šefom komplimente do tal in še čez, da smo bili po pravici v skrbeh za njegovo precej visoko postavlo. Njegovo vedenje je bilo naravnost škandalozno; zdelo se je da berači, ne pa da zahteva svoje in svojih kolegov pravice.

Med šefi pa se je že govorilo, da nameravamo stopiti v stavko in javna tajnost je, da jim nihče drugi ni tega «namignil», kakor ljubezniivi naš «tovariš» dr. Mandič. «Tovarišu» Mandiču pa povemo tukaj na ves glas: če se kedo napram nasprotniku tako vede kakor on, iz najivnosti, naj gre krave past, ne pa vodit proletarsko politiko; če iz hudobije, je pa vreden kaj družega.

Konec akcije je bil seveda tak, kakoršnega smo pričakovali: Na spomenico niso šefi niti odgovorili. Skupine, ki jo vodijo otročaji, ne bo seveda nihče respektiral!

Vsled pritiska članov so odborniki z urgenčnim pismom od 9. maja poskusili vzdramiti šefe iz njih molka — pa zopet zastoj! In odborniki so sami priznavali, da so se korenito blamirali s svojim teknanjem za N. D. O. Šefi so dobro poznali položaj in znano jim je bilo, da je večina onih ki so organizirani pri N. D. O. na strani šefov, ker so vsi sami delodajalci in falirani trgovci in obrtniki.

Čakali smo; rok za odgovor na urgenčno pismo je tudi že potekel — a odgovora ni bilo. Stvar je popolnoma zaspala. Rodoljubi so se čutili tako vzvišene nad ubogo paro, ki jim gromadi kapital na kupe, da nam niso privoščili niti trdosrčne besedice: Ne! V tem dejstvu se zreali vsa

na njegovem obrazu je bilo nekaj kakor velika žalost in veliko usmiljenje. Pristopil je k fantu, prijel ga je za rokav in je dejal žalostno: «Pojdi ven, sinek, pojdi ven in nič se ne upiraj».

«Pa jaz bi še rad gledal» je odvrnil Francek in je žalostno povsnil glavo.

«Pa ne moreš, pa ne smeš, kakor ne morem in ne smem jaz gledati človeške zverjadi, ki neusmiljeno tepe svoje berače.

«Dovolj je že tega!» je zavpil eden; «ven naj gre; kaj ima beračija tukaj opraviti?»

Tedaj pa se je visoko vzravnal tisti, ki je bil ubog in ki je prej pristopil k fantu, «Gospod, ali se ne sme razveseliti včasih tudi vedno žalostno srce reveža?»

«Tožite na revščino in bedo, tožite, da ste lačni in vendar pohajate po teatrih. Doma bi ostali in gledali kaj bode te jutri jedli!»

In tisti ki je bil ubog je reklet trpko: «Nismo še poginili!»

Prijel je fanta za roko in šla sta ven, eden z veliko žalostjo, drugi z veliko jezo v srcu...

Kaj sem vam storil...?

Črtica iz življenja.

Spisal: JOSIP GRGIČ.

II.

Veliko ljudi je šlo tisto popoldne v teater. Tudi Francek je bil tam; stal je na vratih, gledal je žalostno in nihče se ni zmenil zanj.

Prišel je po cesti mlad človek, ki je bil zelo usmiljen, kadar je bil pijan. Zagledal je Francka, stopil je k njemu in mu je reklet: «Kaj pa ti dečko, tu čakaš? Pojdi noter».

«Nimam denarja» je odvrnil deček in obrnil se je stran.

Torej denarja nimaš, denarja? No, pa več kaj? Denar ti dam jaz; tukaj imaš, pa vesel bodi in dobro se zabavaj. Jaz pa pojdem pit».

Pijanec mu je izročil denar in je odšel veselo prepevaje.

Francek pa je kupil karto in je stopil na galerijo, in srce mu je veselo bilo.

Prišli so komedijanti in so uganjali burke; ljudje so se smejali in tudi Fran- cek se je smejal.

Tistemu pa, ki je stal prav tik njega, ni bilo po volji, da se Francek smeje. Brenil ga je z nogo in mu je reklet: «Kaj se ti cigan smeješ? ali ne vidiš kakšen si?»

Francek ga je pogledal, pa nič ni reklet, ampak obrnil se je in se je spet smejal, kakor so se smejali drugi.

«Molči, cigan!» je spet zavpil oni in še krepkeje ga je brenil.

«Kaj pa delate gospod, kaj sem vam storil?»

Takrat se je pa gospod obrnil k okoli stoječim in jim je reklet: «Poglejte ga, ljudje božji, še ugovarjati si upa». In spet ga je brenil tja, kjer se je videlo nago.

Fant pa se ni zmenil, temveč se je obrnil in spet se je smejal.

«Čuješ, cigan, kje misliš da si, kdo misliš da si in kakšen misliš da si, da se smeješ?»

In še enkrat se je obrnil k tistim ki so okoli stali in jim je reklet: «Pa pogledjte, kakšen je!»

«Strgan je!»

«Bos je!»

intelligentnost slovenske advokatske inteligence!

In kaj je tedaj storila N. D. O.? Pokazala se je tako, kakoršna je — za nič! Še genila se ni! In klepetulja „Edinost“? Molčala je ko grob!

Morali so torej poseči vmes rdečkarji, in česar vsa N. D. O. z dr. Mandičem vred ni mogla doseči, to je dosegel socialno-demokratski „Delavski List“.

„Delavski List“ je dne 22. maja pokazal celo stvar javnosti, pred katero se je tako skrbno prikrivala.

Vspreh je bil hiter!

Kakor bomba je padla dotična notica „D. L.“ v trdnjavo rodoljubov.

Skakanja, stikanja povpraševanja in pridušanja ni bilo ne konca ne kraja. Ko bi bili požrtvovalni tržaški rodoljubi, ki se — mimogrede omenjeno — prav radi solzijo pri polnih mizah, v tistih dneh mogli najti zločinca, ki se je drznil tako kruto skruniti svetišče njihove rodoljubnosti, bili bi ga na mestu linčali.

Priznani otročji Pessu pa je bil toliko prijazen, da nas je zato opital z «otroci». Ko bi se Pessu vsaj enkrat dobro pogledal, pa bi se morebiti vendarle prepričal, kedo je pravzaprav največji otročaj. Prepravimo si pa nadaljne take psovke od njegove strani najodločneje in če ne bo miroval, si bomo znali poiskati tako zadoščene, ki mu ne bo prijetno!

„Delavski List“ je torej razkrinkal to pribuljeno rodoljubnost in krvososi so se ustrašili javnosti, posebno tisti, ki so člani N. D. O.!

Zbolšali so plače tistim siromaščkom, ki so jim delali prej cel dolgi mesec za celih 20—50 K. Reči: **dvajset do petdeset kron na mesec** in pa tistim odbornikom, ki so nenavadno izurjeni v klečeplaztvu. Obenem so pa skrpučali skupno nekaj, kar naj bi bilo odgovor na našo spomenico. Pozneje smo tudi mi posamezniki dobili drobtinico, pa ne vsi!

Pribijemo pa na tem mestu, da, če ne bi bilo slovenske socialne demokracije v Trstu, bi mi tržaški odvetniški uradniki še tistih drobtinic ne bili dobili, ki smo jih. Vemo dobro, da je gospode rodoljube zaščevalo v njih kosmato vest, ko jim jo je javno izprašal „Delavski List“.

Rodoljubi so dali par kronic *ker so morali to storiti vsled pritiska javnosti*, ker jih je obsojalo vse brez razlike mišljenja. *Mi pa od tedaj naprej vemo, da kot skupina N. D. O. nismo bili prav nič družega, kakor štafaža tistih hinavskih politkov tržaških, ki jim je vseeno, če slovensko ljudstvo pri ti priči hudič vxame, samo da oni napolnijo svoje požrešne bisage.* Vemo pa tudi, da si moremo položaj zboljšati le s pomočjo tako trdne in načelne organizacije, kakor je socialno-demokratska.

So pa še drugi važni razlogi, ki nam veleajo v našem lastnem interesu, združitev s socialno demokracijo. Za enkrat podamo samo en prav drastičen slučaj iz dr. Mandičeve organizacije.

Tedaj ko se je nas slovenske odvetniške uradnike poklicalo skupaj, da se dogovorimo glede spomenice, je bil nekdo, ki je vprašal tudi, kaj bo s tistimi slovenskimi uradniki, ki so v službi pri italijanskih odvetnikih? Na to vprašanje se je čisto kratko odgovorilo: „**Naj si pomagajo sami mi jim ne moremo.**“ Čitateljem propuščamo, da iz teh besedi sami presodijo, kakšna nesmisel so narodnjaške delavske organizacije sploh, prav posebno pa N. D. O. v Trstu. Ljubljanskim tovarišem, pa priporočam, da pazijo jako dobro predno store kak korak k narodni delavski organizaciji. Tak korak bi bil za nje samo klečeplazanje in smrt. N. D. O. pa priporočamo naj ostane zvesta svojemu programu in naj se še naprej baha s tujim perjem.

Domače stvari.

Društvo Ljudski oder v Trstu. V ponedeljek dne 19. t. m. ob 8 in pol uri zvečer predava v Delavskem domu, ulica Boschetto šte. 5. II. nadst. Etbin Kristan o predmetu:

Cerkev in vera.

Ker bo to predavanje nadaljevanje predavanja, ki ga je imel sodr. Kristan pred kratkem v Trstu, vabimo vse prijatelje naših predavanj da se udeležijo tega predavanja v velikem številu.

Vstopnina 20 vin. za osebo.

Prihodnji teden predavanje Iv. Cankarja.

Predavanje v Ljudskem odru.

V ponedeljek dne 12. t. m. je otvoril Ljudski oder letošnjo sezono predavanj. Predaval je sodr. E. Kristan o Trčiji in zadnjih dogodkih na balkanskem polotoku. Predavanja ljudskega odra so postala za tržaške delavce nekaj potrebnega. Velika dvorana v II. nad. Delavskega doma, je bila natlačeno polna, ki so z veseljem in pazno sledili izvajanjem in prepričevalni besedi sodr. E. Kristana. Predavatelj je najprej raztolmačil etnografski pogin Turčije ter podal v daljšem govoru zgodovino Osmanov od časa, ko so se naselili v Mali Aziji pa do današnjih dni. Nadalje je prikazal razvoj razmer in razloge, ki so morali provzročiti preobrat. Zelo natančno je naslikal padeč Abdul Azisa (in Murata) ter dobo vladanja Abdul Hamida. Zazložil je zunajnje in notranje uplive ter podal kratek toda jasen pregled revolucije, ki se je vršila tako mirno in tiho in je tako čudovito zmagala. Končno je prišel na zadnje dogodke na Balkanu, jih raztolmačil ter označil svoje mnenje. Ob koncu predavanja so poslušalci burno odobrvali.

Slovenske delavce pozivljamo, da se tudi v nadalje udeležijo predavanj Ljudskega odra v velikem številu.

Železničarjem na znanje in v zabavo.

Od nekega železničarskega sodr. smo dobili sledeči dopis: «General Mandič in major Jaklič sta sklicala na dne 8. t. m., sestanek železničarjev, da se pogovore zaradi pristopa k «močni» česko-narodni žel. organizaciji. Ta dan sem šel slučajno po ul. Lavatoio in zapazil sem, da so okna I. nadstropja št. 1. razsvetljena. Takoj sem se spomnil na omenjeni sestanek, in ker je bila ura šele sedem, sem sklenil počakati, da vidim koliko je še mojih tovarišev, ki se še ne zavedajo svojega razreda in še niso razumeli, da jih narodnjaki hočejo samo izkoristiti v svoje egoistične politične namene. Čakal sem do 8. ure in pol zvečer. Do tedaj sem našel 18 oseb, ki je šlo v hišo št. 1, med njimi sem zapazil 3 južne železničarje. Iz sobe, ni bilo slišati ničesar. Bilo je vse popolnoma mirno, le od časa do časa je pogledal kdo skozi eno ali drugo okno, ter pazil če se bo šekedo priklatil v dvorano. Toda bilo ni več nobenega. Takrat mi je srce veselo vtripalo, kajti železničarji so se prešli detinsko dobo delavstva in postali so zavedni delavci, ki se zavedajo svoje misije in svojega razreda. Tiste naše južne tovariše, ki so se dali zaslepiti od voditeljev N. D. O. jih seštejemo lahko na prstih ene roke.

Ampak smešno je vsekakor, da se slovenski rodoljubi začno sedaj usiljevati železničarjem. Kje pa gospodje ste bili pred desetimi leti. Takrat nismo mogli ne pošteno umreti ne živeti, bili smo takrat tudi slovenski železničarji, zaslužili smo k večem po 70 kron na mesec, toda narodnjaki se nas takrat niso spomnili. Sedaj zaslužimo najmanj 120 kron na mesec. Pridobili smo si tedaj nad 50 kron poboljška na mesec in veliko drugih pridobitev smo danes deležni. Toda vse to smo priborili sami potom svoje strokovne organizacije. Pridobili smo vse vsled dela slovenske socialne demokracije, kajti samo ona nas je vodila in nas vodi še vedno v boju za zboljšanje svojih razmer. Narodnjaki ne bodo hoteli menda tajiti, da so senaše razmere poslabšale. Takrat ko smo res slabo živeli, ko smo bili potrebni pomoči, takrat nam narodnjaki niso hoteli pomagati in še celo niso hoteli vedeti, da smo Slovenci. Spomnili so se nas sedaj, ko imamo tudi mi volilno pravico in jim diše naši železničarski glasovi. Ampak gospodje, lahko vam rečemo, da vam bodo samo dišali, kajti okusili jih pač ne boste.

Tudi se slovenski narodnjaki jeze, da se jim pravi, da so krumirji. To namreč nismo mi krivi, ampak krivi ste sami. Kar je res, je res. Krumirji ste! Saj ste krumirili celo takrat, ko je bila stavka težakov. Slovenskega delavca ste silili na delo k neslovenskim podjetnikom, na škodo slovenskega in ital. delavstva. Ime krumirjev vam ostane zapečaten na čelu. Sami ste krivi svoje sramote in delavske škode. In taki ljudje hočejo, da bi jim mi železničarji verovali in jih spoštovali.

Sobotna priloga tržaške „Edinosti“ glasilo «tovariša» Mandiča, je izbljula že ves svoj strup proti naši stranki. Mislječ, da bo odvedlo kaj slovenskih delavcev od naše stranke, je začelo utikati sedaj v družinske razmere naših sodrugov. V zadnji številki, v kateri govori o nekem nemškem delavskem društvu «Adriaperles», napada sodruga Kopača in njegovo družino, ter pravi, da sodrug Kopač noče niti doma, v svoji družini slovensko govoriti. To je seveda zopet ena od strupenih laži gosp.

okolu «Sobotne priloge». Ta nestvor se pa tudi vedno ponša z nekimi svojimi člani, češ, da so bili pri socialistih ter zdaj da so prišli k njim. Moremo si pač misliti, kakšni so mogli biti ti ljudje. En primer samo.

Podpredsednik N. D. O. «buffon» Jaklič, je bil že vse, kar more en človek biti. Ker je pri socialni demokraciji vedno samo zrgo delal, in ker se ni maralo da bi uganjal pajacade, se ga je poslalo od koder je prišel. Ustanovil je za tem, bajje iz srda, z nekimi svojimi sotrudniki «Narodno čitalnico» v Rojanu. Ta človek, ki nima nobenega prepričanja, še manj pa pojma o kakšni stranki, posebno kakor je socialnodemokratska, je pa zelo časti lačen. Ustanovil je «Narodno čitalnico» iz same častihlepnosti. Napravil je razpor med narodnimi društvi. Nastopal je na raznih veselicah, kakor «klown» s svojimi neumnimi kupleti. Da širi izobrazbo med ljudstvom, se je oblačil v ženske obleke ter predstavljal hudobno žensko. In s takšnimi pajacadami si je mož pridobil slavo. Bil je izvoljen tako podpredsednikom «N. D. O.» Pa tudi zdaj ni še postal resen. Če se hočete smejati, le pojdite na shod N. D. O., tam boste videli tega človeka, kako uganja pajacade na odru. Ti ljudje so tako demokratični, da jih je veselje poslušati. Predsednik imenuje ostale «tovariši», ti pa pravijo njemu gospod. — Tu se vidi, kakšne zapeljane in ponižne ovčice so pri N. D. O.

Povrnimo se k stvari: Uvodoma smo rekli, da so se ti gospodje začeli utikati že v družinske stvari naših sodrugov. Mi bi radi vedeli, koliko od njihovih voditeljev govori v družini slovenski. Vprašali bi samo «tovariša» dr. Mandiča, kako je on govoril v svoji obitelji in s svojimi sestrami, dokler ni bil še predsednik N. D. O. Njegove sestre še zdaj ne vedo dobro hrvatski. Med tem ko družina sodruga Kopača občuje med seboj izključno slovenski. Otroci sodruga Kopača od najstarejšega pa do najmlajšega znajo vsi slovenski. Toliko na znanje gospodom, katere prosimo, da se kar lepo po domače za nos primejo.

Da bi znal tudi vi nemško.

Čujte! Imel sem priložnost priti v dotiko z enim inteligentnim slovenskim narodnjakom. Govor je prišel seveda tudi na N. D. O. Med govorom je na vse možne načine pripovedoval kako se moramo bojevati za svoj materni jezik. Bil je celo zato, da bi noben Slovenec ne smel govoriti drugih jezikov. Končno sem ga pa prašal naj mi pove, kaj prav za prav hoče N. D. O. Pričakoval sem, da me bo mož spravil v zadrego, prav tako je napol oči in si postavil prst na čelo. Ampak, čujte; po dolgem odmoru mi je rekel: Ja veste, jaz bi vam marsikaj povedal ampak ne znam prav dobro govoriti slovenski, če želite govoriva nemški. Jaz sem mu rekel nekaj, kar si bodo naši čitatelji sami mislili.

Modrijani okolu sobotne priloge „Edinosti“ so napisali v zadnji št., da je socialist Lassalle zametaval konsumne zadruge, med tem ko je bil Lassalle največji zagovornik in lahko rečemo utemeljitelj konsumnih zadrug. Gospodje, če niste čitali knjih naših pisateljev, govorite o povzih ne pa o socializmu.

Shod je priredila podružnica III. železničarske organizacije v Trstu v gostilni Krašna ul. G. Boccaccio 25. Govoril je sodr. I. Regent.

Shod je bil jako dobro obiskan.

Iz južne železnice. Ne bi radi, ampak da bo komedije enkrat konec naj bo tako. Gospodu premikalnemu mojstru Resniku bi priporočali naj pusti delavce pri miru vsaj takrat, kadar opravljajo svoj posel. Ni treba, da bi lazil od skladišča do skladišča in se norčeval s trudnimi delavci. To ni lepo. Upamo, da bo gospod Resnik vzel to na znanje.

Zmaga socialistov v Zagrebu. Dne 27. septembra so se vršile volitve delegatov v okrajno bolniško blagajno v Zagrebu. Te volitve so zopet najlepše pokazale napredek socialnih demokratov in naravnost smešno nazadovanje «Hrvatskih radnikov». To se vidi iz števila glasov, ki so jih dobili socialisti, ko so pred šestimi leti prvič iztrgali tedaj vladajočim „Hrv. radnikom“ boln. blagajno iz rok, in iz števila, ki so ga dobili pri zadnji volitvi. Pred šestimi leti so socialisti zmagali s 1480 protti 1197 glasom, torej z 283 glasov večine. Letos so dobili socialisti, zavedajoči se svoje moči, brez posebne agitacije 1785 glasov, medtem ko so dobili

nasprotniki, ki so zanje glasovali tudi klerikaleci, komaj 515 glasov. Socialisti so torej letos zmagali s 1270 glasov večine. Žalostna usoda „Hrv. radnikov“ nam bo razumljiva, če pogledamo njih delovanje, ki je bilo vedno delavstvu in njih interesom samo v škodo. Ti nepoklicani „osroščitelji“ delavstva z dr. Zatlukom na čelu so pod krinko narodnosti zavajali nezavedne v svoje kolo ter jih izrabljali za štafažo in pobijanje pri raznih demonstracijah. Socialiste so seveda denuncirali, kjer so le mogli in jim podtikali, da so «brezdomovinci in izdajalci naroda». Medtem pa so bili vedno na razpolago delodajalcem za dobavo stavkokazov, kar se jim je zadnje dni nepobitno dokazalo na podlagi pism, ki so jih izmenjavali z delodajalci v slučajih stavke. V najlepši luči so se pokazali ti izdajalci ljudstva tudi pri zadnji volitvi v boln. blagajno. Da dosežejo svoj namen, so si po svoji stari navadi pomagali z najnesramnejšimi in najkorupnejšimi sredstvi, kakor n. pr. z lažjo, podtikavanjem in z oklici na delodajalce, da naj svoje delavce prisilijo glasovati za njih listo, češ, saj je to tudi delodajalcem v korist. — Spričo teh dejstev je popolnoma naravno, da so morali priti na psa in da jih je vse zapustilo, kar je poštenega, in se jih drži še tisti, ki ima morda kakšne osebne koristi pri tem in ki so pri poštenem delavstvu zaigrali svoj ugled. — Pripomniti moramo, da so ti „Hrvatski radniki“ ravno isto, kar so naši „Narodni delavci“. Razlika je le ta, da one vodijo za nos in jih imajo za štafažo razni dr. Franki, dr. Zatluka, Timeti itd., a naše „narodne“ delavce razni dr. Mandiči, dr. Laginje, Križi, dr. Rusi, Ribnikarji in podobni bratci. Zato nismo nič predrzni, če jim zanaprej prerokujemo isto usodo, ki je zadelala njih brate na Hrvaškem. Tudi na Češkem in drugod se isto godi. — Nestvori kot so narodne in podobne organizacije so a priori obsojene na smrt že zaradi pomanjkanja življenjskih pogojev, kar bi posebno morala vedeti dr. Rus kot zdravnik in g. Ribnikar kot živinozdravnik.

GLEDAIŠČE

Če se hoče koristiti gledališču, ima kritika nalogo, pisati pravično na vsako stran. Kritika, ki se zaveda svojega poklica, ne sme biti zlobna, a tudi ne sme pisati nevtemeljenih ditirambov. Povedati pa se mora, da se je v tem oziru pri nas že preveč grešilo, morda z dobrim namenom, a nikakor ne v korist mlademu gledališču, ki se z brezmiselnimi hvalospevi lahko prav tako pokvari, kakor otrok z opičjo ljubeznijo.

V nedeljo so bili na tržaškem slovenskem odru „Bratje sv. Bernarda“. — Tendenci drama, ki ima nekoliko sceničnih efektov, a precej malo umetniške vrednosti. Tendenci sama ne sodi v to rubriko, le toliko bodi povedano, da ji zmanjkuje sape. Posamezni tipi so dobro zadeti, nekateri so zanimivi, drugi pa kažejo preveč šablone. Motivacija je tupatam nezadostna, nekateri efekti diše po silovitosti. *Ohornova* drama se je igrala na mnogih odrih, trajnega mesta v repertorjih si pa ni mogla priboriti.

Kar se tiče uprizoritve, je treba povdarjati, da ima tržaško gledališče igralce pa diletante in ta razlika se opaža tako močno, da je nedopustno, če jo prezira kritika. Drugo dejanje, v katerem nastopata večina g. *Verovšek* in ga. *Danilova*, bi se moralo že z drugim peresom opisati kakor ostali akti, ki so bili pač diletantovski. *Verovšek* je bil v resnici izvrsten. Imel je eno tistih ulog, ki se mu vselej imenitno podajo in je napravil v gestah, v govoru in v celotni igri krasno figuro. Naravnost mojstrsko je rešil svojo nalogo v zadnjem dejanju, katera kaj lahko zapelje v karikiranje. Gospa *Danilova* je imela ulogo, iz katere se ne da napraviti kdo ve kaj. Vtelesila pa je prav dobro tercialko, ki hoče svoje otroke žrtvovati svojemu bolehnemu hrepenju po nebesih, pa se še ne zaveda blasfemije, ki jo počenja. G.čna *Janova* je pokazala mnogo talenta, ki zasluži pazno nego. Nedvomno je še mnogo pričakovati od nje. O drugih diletantih se ne more mnogo reči na podlagi ene predstave. Mučno je bilo zlasti v tretjem dejanju neznanje ulog. Pater Simon je bil v precej dobrih rokah, a tupatam je bil premalo nuanciran in v kretanjah se je opazalo pomanjkanje rutine. Pater Menard je pozabil na vpliv meniške obleke, ki neizogibno odmerja geste; sicer se da soditi, da je v teh žilah nekoliko gledališke krvi. Relativno dober je bil tudi najstarejši me-

nih in najmlajši novic, Pavel; o obeh bi se morda lahko reklo več zadovoljivega, če se jih vidi v raznih ulogah. Mnogo več pozornosti bo treba posvetiti sodelovanju igralcev; izginiti morajo mučne pavze, tempo se mora zboljšati, nastop pa bo morda sigurnejši, če bodo uloge bolj memorirane. Sploh pa se morajo napake odpravljati, preden zastare. Zato jih je pa treba spoznavati in začetniki na odru se morajo zavedati, da tudi veliki umetniki ne prihajajo dovršeni na svet. Še rutiniran igralec se mora neprenehoma učiti in vaditi, da ne zarjavi.

E. K.

V nedeljo dne 18. t. m. se uprizori *Čankarjeva* drama: „Kralj na Betajnovi“. Sodruga vabimo, da se udeležite te predstave v velikem številu.

DOPISI.

GORIŠKO.

Gorica. VII. seja deželnega zbora se je vršila dne 13. t. m. ob 5-ih popoldne. Ko je bil zapisnik prečitán, se oglašil posl. Gabršček k popravku, češ, da se je zadnjič bil oglašil k dnevnemu redu, ne k pravilniku in da je vprašal deželnega glavarja, zakaj se ni predložil proračun o deželni morišnici. Tudi da ni slišal, da bi mu bil glavar odvzel besedo. Zapisnik naj se potrdi s temi opazkami.

Glavar naznanja, da je dobil navišjo sankcijo zakon o ustanovitvi občinskih hišpotočnih zavodov, sklenjen v tej zbornici leta 1907, in da je poljedelsko ministrstvo predložilo načrt zakona za varstvo koristnih tičev.

Tajnik prečita najprej došle petecije, a potem pa začne čitati nujne predloge italijanskih liberalcev. Prvi so bili katki, deveti drja. Venierja zastran pelagre, pa se je začel vleči, ker mu je bila priložena 444 strai delba knjiga. Gabršček vpraša, če bodo morali celo knjigo poslušati, na kar se je začel kraval na galeriji. Ko je malo pojenjal, se je čitalo naprej. Kakor hitro se je oglašil kak poslanec slovenskega kluba, je začela galerija vpiti: Zitto, abasso i. t. d. žvižgati, ropotati, tuliti. Ta zabava se je ponavljala vsakih 10 minut, dokler ni slednjič glavar ob 6^{1/2} prekinil sejo za 5 min. ter zaukaže, po večkratnih, sprva brezuspešnih pozivih od strani drja. Gregorina in Gabrščka, da se galerijo izprazni. Ta ukaz pa ni zalegel prav nič. Galerija je imela svoje veselje še v večji meri napej. Klici: evviva Pajer, abasso Pajer, živjo Gabršček, abasso Gabršček in podobne stvari, psovke, žvižganje, ropotanje — vse skupaj divje tulenje.

Dr. Bernardelli predlaga, da se seja prekine za dalje časa, da se dvorana prezračí. Slovenski liberalci ugovarjajo, češ, naj gre galerija ven, pa bo že dovolj zraka. Glavar prekine sejo za nadaljne pol ure. Ob 7.44 se vrne glavar ter pozove dvakrat po tajniku poslance na sejo. Prišlo pa jih je samo 14 (slov. liberalci in laš klerikalci). Ker je bilo tedaj število navzočih poslancev nesklepčno, zaključí glavar sejo ob 7 uri in pol zvečer.

Res krasne komedije uganjajo ljudski zastopniki v goriškem deželnem zboru.

Vrtojba. Kolesarsko društvo „Vrtojba“ v Vrtojbi priredi v nedeljo dne 18. oktobra 1908, svoj popoldanski izlet v Ozeljan k taboru. Odhod ob 2eh popoldne. Zbirališča: pred g. Faganelijem in pred g. Batističem, Rednika bosta: Anton Toplikar in Alojzij Zavadlav.

Kolesarje pozivljamo, da pridejo v velikem številu.

ISTRA.

Pula. Kulturno sredstvo naših patriota. Ovdješni hrvatski patrioti imadu vrlo zlu naviku, da mnogo govore o svojim kulturnim uspešima medju narodom, a jadnici ne mogu da uvide, da su ti uspjesi tako daleko od sadanjeg stanja stvari, kao bog od šesirdjije. Kakova je pak ta kultura in na kakav ju način oni šire, neka nam kaže slijedeće pravilo.

Prošle su nedjelje sazvali naši drugovi izbornu skupštinu na Alturi kod Pule. Na tu skupštinu pošli su drugovi Jelčić i Haramina.

Već su se bili skupštinarí sabrali u jednoj seoskoj krčmi, kad ih na jednom pozovu, da zboruju vani pod vedrim nebom. Drug Haramina im je odporučio, da bi oni vrlo rado zborovali pod vedrim nebom, ali da ovaj put ne mogu, jer za to treba posebna dozvola od oblasti.

Nakon malog razgovora, što ga je drug Haramina vodio sa seoskim popom i sa još nekim neznanovićem, počeoše oni na svu silu zahtijevati, da drug Haramina govori na talijanskom jeziku. No drug Haramina uvidio kud popo šiba. Ono je naime htio da druga Haraminu prikaže narodu kao taljanašku poturicu.

Taj isti popo, koji je ujedno sestric sa našim drugom Jelčićem, nataknuo je odmah, da on ali ne odgovara za čine svojega stada.

Medjutim je otišla jedna hrpa domaćih, u tu svrhu namjerice izvežbanih, u obližnju šumu, da tako presjeku povratak drugu Haraminu u Pulu. Drug Haramina je znao kakva mu se kaša sprema od izobrazenih patriotskih pristaša, te udari drugim putem prama Puli, kuda je jedva u kasnu noć prispio.

Ostali drugovi, koji su bili ostali u selu, biše obavješćeni, da se dulje ne smiju zadržavati u selu, je se i za njih kuhalo nješto slična kao i za druga Haraminu. Rečeno im je, da se čim brže vrate u Pulu, ali ne sisanskom cestom, jer ih je tako čekala hrpa nahuškanih seljaka.

Proti tom zaista gadnom postupku podnešena je sudu tužba, od kojeg tražimo slobodu zborovanja, takodjer i u onakovim predjeima, gdje pašuje jedino pop i izobrazeni pristaši dra. Laginje. Ovaj isti bi već jednom morao podučiti svoje vjernike, kako se imadu ponašati spram ljudi, koji baš nisu dri. Laginje. On pred puljskim radnicima vrlo rado trabunja o slobodi i hrišćanskoj snosljivosti. To pak što su htjeli da izvedu njegovi ljudi u Alturi, je daleko od obaju spomenutih načela.

Iz stranke.

Okrajna konferenca jugoslov. soc. dem. stranke v Gorici.

V nedeljo dne 11. t. m. se je vršila v Gorici v Delavskem Domu, okrajna konferenca jugoslov. soc. dem. stranke. Zastopane so bile krajne organizacije iz Solkana, Mirna, Podgore, Vrtojbe, Sovodenj, Dobrave, Otaleža, Nabrežine in Gorice. — Poslale so svoje zastopnike tudi razne strokovne organizacije in zastopani so bili tudi po posameznih sodrugih krajih, kjer se še ni moglo ustanoviti krajin organizacij. Izvrševalni odbor jugoslov. soc. dem. stranke, je zastopal sodr. Etbin Kristan; tržaški politični odbor, je zastopal sodr. I. Regent; goriški ital. sodrugi so pa poslali sodruga Cosetti-ja. Pozdrave so poslali puljski sodrugi in sodr. Vrčon iz Dobrave. Prve in drugoga so opravki zadržali doma.

Konferenco je otvoril sodr. H. Tuma. Po običajnem pozdravu, raztolmači navzočim pomen in potrebo konferenc. Predsednikom konferencie je izvoljen sodr. Marica iz Nabrežine. Poslednji zasede mesto preds. se zahvali k izvolitvi ter poda besedo sodr. Cosetiju, ki pozdravi konferenco v imenu goriških ital. sodrugov. Želi konferenci obilo vspaha ter izrazi mnenje ital. soc. delavstva, ki kakor slovensko hrepeni, da pride kmalu trenotek, ko si bo prebivalstvo obojih narodnosti na goriškem seglo bratovsko v roke in s skupnim delom prispevalo v blagor vsega goriškega in svetovnega ljudstva. Govor sodr. Cosetija prevcede v slovenščino sodr. Marica, Nato poroča k prvi točki dnevnega reda sodr. H. Tuma. Pove, da je bil v zadnjem trenutku prisiljen sprejeti tudi poročilo o organizaciji, ker se je sodr. Brajda, ki je bil namenjen temu poročilu, odpeljal dan prej po opravkih na Dunaj. — Organizacija stranke — pravi — je zelo važna in za goriške sodruge nujno potrebna stvar. Tudi na goriškem se moramo, kakor drugod, organizirati na podlagi pravil jugoslov. soc. dem. stranke. Seveda moramo organizacijo prilagoditi goriškim razmeram. Do danes imamo po Goriškem 9 krajin organizacij in kmalu bo to število lepo narastlo. Treba je pa da ustanovimo tudi okrajne organizacije in deželno z deželnim odborom na čelu s sedežem v Gorici. Pri tem je sodr. Tuma raztolmačil naloge krajin, okrajnih in deželne organizacije. (Kakor mnogo drugih, opustimo za danes tudi to razlaganje, ker objavimo v kratkem v „Delavskem Listu“ daljši opis političnih, strokovnih, izobraževalnih in gospodarskih organizacij. Op. ur.) Je mnenja da se sme ustanoviti krajne organizacije povsod kjer je le 20 sodr., ki se za to izjavijo. Nadalje govori o strankinem časopisu, ki ga je treba podpirati s vsimi močmi. Organizirati je treba kolportažo za

„Rdeči Prapor“ in „Delavski List“. Naše časopise — pravi — se ne more dobro razširiti samo vsled male organizacije in vsled nerednega poslovanja obstoječih organizacij. V ta namen predlaga tudi primerno resolucijo.

Sodr. E. Kristan pravi, da podpiše, glede organizacij, ves govor sodr. dr. Tume. Nadalje govori o zvezah med primorskimi deželnimi odbori. Da se je na zadnji konferenci v Trstu sklenilo, da bodi centralni politični odbor za vse Primorsko v Trstu, je imelo to le provizoričen namen, dokler se ne organizira stranko po Istri in Goriškem. Toda nekatera politična vprašanja so enaka po vsem primorskem. Zato morajo biti vsi trije deželni odbori med seboj v tesni zvezi in se od časa do časa tudi sniditi na skupno sejo. Je mnenja, da se sme ustanoviti krajne organizacije že tam, kjer se oglašijo za to samo 10 sodrugov. To zaradi tega ker imamo razne male kraje kjer je tudi malo sodrugov, pa je vendar dobro če so med seboj organizirani in da so v zvezi z okrajnim in deželnim odborom. Zastopstvo teh krajin organizacij na okrajnih in deželnih konferencah se mora določiti po številu organiziranih sodrugov. Je mnenja, da bi se določilo za vsakih 20 članov po enega delegata in nadalje še po enega za vsakih nadaljnjih 50 članov.

Govori o potrebi organizacije. Za boj proti meščanstvu mora delavstvo samo žrtvovati. Za boj je treba denarja. Zadnja državnozbornska volitev je stala ljubljanske liberalce nad 60.000 kron. Vse organizacije pa morajo biti med seboj in z izvrševalnim odborom v Ljubljani v tesni zvezi. Nadalje govori še o potrebi, da se podpira strankino časopise.

Dr. Tuma se strinja popolnoma z izvajanjem sodr. E. Kristana. Pravi pa da bi bilo dobro, da bi krajne organizacije same naznanile uredništvom „Rdečega Prapora“ in „Delavskega Lista“, kolportažo. Sodr. Kristan se pridruži predlogu sodr. Tume.

Dr. Ferfolija se strinja popolnoma s predlogom sodr. Kristana glede števila članov, ki naj bi bilo zadostno da se ustanove krajne organizacije. Predlaga pa, da bi bilo dovoljeno sodrugom iz različnih bližnjih vasi, ki same zase še nimajo potrebnega števila članov za ustanovitev krajin organizacij, da se združijo v eno krajno organizacijo, ki naj se jo ustanovi v onem kraju, ki je za vse bližnje sodruge najbolj primeren. Želi tudi, da bi se natančneje določilo število članov, ki bi imeli pravico do prvega in nadaljnjih delegatov v skupnih konferencah: Predlog sodr. Kristana se mu ne zdi preveč jasen. Po številu članov, naj bi bile krajne organizacije tudi oblikirane naročiti se na gotovo število izstisov „Rdečega Prapora“ in „Delavskega Lista“. Je tudi mnenja, da se za sedaj opusti ustanavljanje okrajnih organ. ker niso nujno potrebne. Dovelj je da smo združeni v deželno organizacijo.

Ker je bila ura že poldne, se na predlog sodr. Tume prekine sejo do pol dveh.

Popoldanska seja.

Točno ob poldrugi uri popoldne otvori popoldansko sejo sodr. Marica ter podeli besedo sodr. Fakuč iz Dobrave. Pravi, da se njihova organizacija, od kar je ustanovljena vedno ravna po strankinem statutu. Lepušič iz Kanala, govori o delavskih razmerah v Kanalu. Tam imajo železničarji že svojo strokovno organizacijo, do politične organizacije pa še niso prišli. Želi, da bi se v to svrhu potrudil k njim bodoči odbor deželne organizacije.

Regent iz Trsta pove kako naj sodrugi organizirajo kolportažo socialističnih tiskovin. Delo mora biti razdeljeno. Vsak naj naredi nekaj, pa bomo imeli kmalu vse v redu. Ni prav — nadaljuje — da govore nekateri sodrugi o žrtvah, češ, da je preveč, če se zahteva od njih, da so naročeni na „Delavski List“ in „Rdeči Prapor“ ter da so člani strokovnih, političnih in kulturnih organizacij. To ni nobena žrtev, ker je vse v korist delavstva. Samo izobraženo delavstvo je pristopno modernim idejam socializma in nam je ležeče na tem, da napremo vse svoje moči, da razširimo izobrazbo povsod tudi tja, kjer še ni posvetil žarek prosvete in socializma. Izobraževalna sredstva pa si mora delavstvo samo preskrbeti.

Ne na meščansko usmiljenje ampak na svojo moč mora delavstvo računati.

E. Kristan raztolmači naloge strokovnih, političnih in kulturnih organizacij. V vseh teh in tudi gospodarski mora biti delavec organiziran. Predlaga, da bi se objavilo v „Delavskem Listu“ naloge posameznih organizacij.

Na to se na predlog sodr. dr. Tume z dodatnimi predlogi sodr. Kristana in dr. Ferfolije sklene sledeče:

«Mesečni prispevki strankinega davka bodo po 20 vin. za vsakega sodruga. Odbor vsake krajne organizacije bo sestavljen iz 5 članov. Sme se ustanoviti krajno organizacijo povsod kjer se za to oglašijo 10 sodrugov in sodrugi iz različnih bližnjih vasi, v katerih še ni zadostno število sodr. da bi si ustanovili lahko svojo organizacijo se smejo združiti v krajno organizacijo, ki naj ima svoj sedež v tistem kraju, ki je za vse sodruge najbolj primeren. Za vsak volilni okraj se ustanovi okrajno organizacijo katere sklicuje skupaj na okrajne konference deželni odbor po potrebi, ali pa na željo vsaj treh okrajnih organizacij. Na okrajne in deželne konference ima vsaka krajna organizacija pravico poslati po enega in za vsakih 20 članov še po enega zastopnika. Smejo poslati krajne organizacije na konference tudi več članov, ki imajo sicer pravico udeleževati se razprav ali nimajo pravice do glasovanja.

Deželno organizacijo vodi odbor sestojč iz treh članov, katerega sedež je v Gorici. Ta odbor mora sklicati vsaj enkrat na leto po eno deželno konferenco. Tudi je dolžnost tega odbora sestaviti vsako leto statistiko odjemalcev R. P. in D. L. ter jo poslati izvrševalnemu odboru v Ljubljano. Dolžnost ima tudi razširiti agitacijo po vsej deželi v svrhu ustanovljanja krajin organizacij.

Vse krajne organizacije morajo biti naročene na „Rdeči Prapor“ in „Delavski List“ ter prevzeti morajo kolportažo v svojo režijo. Razširjati jih morajo povsod in upeljati po vseh gostilnah in kavarnah kamor zahajajo delavci.

Novemu deželnemu odboru se naloži da se dogovori s političnim odborom tržaškim in Istrskim glede zastopstva na skupnih sejah, kjer se ima reševati skupna vprašanja cele Primorske.

Predlog je bil sprejet enoglasno. Na to so bili izvoljeni v odbor deželne organizacije sodrugi: Josip Šuligoj, Josip Bitežnik in dr. Henrik Tuma.

Nato se preide na drugo točko dnevnega reda «Politični položaj na Goriškem» o katerem poroča dr. Tuma.

(Konec prih.)

Tržaške delavske zadruge.

V. zadržno leto. 2439 članov.
1908-1909.

Skladišča

I. ul. dell' Istria št. 10. II. ul. Belvedere št. 34.
III. ul. del Salice št. 4. IV. ul. Acquedoto št. 67.
V. Milje VI. ul. Conti št. 26.

Pregled razprodaje:

Zadržna doba	1906-1907	1907-1908
Kron	Kron	Kron
Julija	21065.09	38389.38
Avgusta	21283.22	41232.56
Septembra	22637.38	41616.94
	64985.69	121238.88

Dividende:

V mesecu septembru se je izdalo članom kot dividende za leto 1907—1908 K 1097.58 blaga.

Podpor

se je razdalo bolnim članom, vdovam in sirotam zadržnikov v mesecih julija-septembra za 362.28 kron blaga.

Vodstvo priporoča vsem članom, da dividenčne znamke dvignejo vedno natančno odgovarjajoče plačani svoti, kajti je dolžnost vsacega, da olajša kontrolo in prepreči vsak pogrešek.

Šlučajne pomote o svoti znamk je mogoče kontrolirati samo v trenutku, ko se jih dvigne.

Članom se naznanja tudi, da je na razpolago v vsakem skladišču posebna kasetla za reklame. V prid zadrugam in članom je dolžnost vsacega, da ako se mu zgodi kaj nepravilnega reklamira pismenim potom in se pri tem tudi podpiše, da bo vodstvu mogoče popraviti nepravilike. Ne podpisanih reklamov vodstvo ne vzame na znanje.

Dolžnost vsakega sodruga je, biti naročen tudi na glavno glasilo jugoslov. soc. demokratične stranke

„Rdeči Prapor“

KNJŽEVNOST

Najboljši in najcenejši žepni koledar slovenski, za delavce sploh in prometne uslužbenice, za navadno leto 1909. Ta koledar izhaja že deveto leto in se ga razpeča vsako leto nekaj tisoč. Posebno se odlikuje po vsebini koledar za leto 1909. Vsebina mu je naslednja: Ob novem letu (pesem). Koledar, Množilna razpredelnica, Kolkovne lestvice, Poštni tarif, Inozemske denarne vrednosti, Stara mera in nova, Koliko plačam osebne dohodnine, Vojna taksa (po novem zakonu), Podpore svojcem k orožnim vajam klicanih mož, O volitvah, Centralni sedeži avstrijskih strokovnih organizacij, Starostno zavarovanje zasebnih uradnikov, Organizacija avstrijskih državnih in privatnih železnic, Primož Trubar, Spanje, Drobiž in beležke za vsak dan v letu. Razen te vsebine prinaša koledar pet slik socialno-demokratskih državnih poslancev, in sicer: Hudec Jos., Renner Karol, Scabar Rajko, Skaret Ferdinand in Tomschik. Ta bogata vsebina pričča, da je koledar vsega priporočila vreden za vsakogar. Razpošiljati se prične v drugi polovici meseca oktobra. Organizacije in posamezne naročnike kar najuljudneje prosimo, da ga naroče čimprej, zakaj pošiljatev more biti le tedaj točna, če se naročniki zglase pravočasno. Cena v platno vezanemu izvodu je 80 v, po pošti pa 10 v več. Naroča se pri «Delavski tiskovni družbi» v Ljubljani (Dunajska cesta št. 20) in pri upravnistvu «Rdečega Praporja».

Izdajatelj in odgovorni urednik VINKO KERMOLJ.
Tiska. TISKARNA MODERNA M. Susmel & Comp.
ulica della Zonta 8.

POSLANO.

Podpisani se zahvaljujejo najiskrenejše tržaškemu ljudstvu, ki nas je toli podpiralo pri razprodaji domačega vina. Tem potom pa naznamo, da ostanejo cene vinu tudi v nadalje enake kakor so bile doslej in sicer po 48 in ono prve vrste po 56 vin. liter.

Kmetje v Sv. Križu.

JOSIP ZLOBEC

priporoča svojo

pekarno in prodajalno jestvin

v kateri ima na razpolago raznovrstne jestvine po najnižjih cenah; posebno priporoča svojo moko iz prvih avstro-ogerskih mlinov.

Pulj - via Lissa št. 34 - Pulj

Na razpolago vedno pripravljena peč (izvzemši nedelje in praznike) za privatno pecivo. Delavci! podpirajte delavca tovariša.

— Tovarna pnevmatikov „Antiderapant“ — iz usnja in gumija obloženih z jeklenimi žebli patentovanega zistema A. GARÇONNET & R. VEZIEL 11 Rue de Paris, Clichy (Seine). Posebne poprave „Antiderapant-ov pnevmatikov“ in sapnih črev vsake znamke.

Delo natančno in zajamčeno.

Podružnica v Trstu ulica S. Lazzaro številka 16.

— KAROL GERBEC —
BRIVEC v ulici delle Acque št. 17.

Enotni mesečni tarif. Šterilna svetilka Long.
Zbirka parfumarij in mila.

Slovani! — Podpirajte edino — Slovani!

Slovansko knjigarno in papirnico

Josipa Gorenjca, Trst, ul. Valdirivo 40

Slovenci in Čehi v Trstu in na Primorskem.

Pozor!

Potrebujete srajce, spodnje hlače otroške obleke, obleke za gospice in gospe in razne druge domače obleke?

Pišite na podpisano trdko rokodelnega tkanega platnena in volnena blaga

78 ct. široko 25 m. stane 10 kron

» » 50 » » 20 » franko!

Trpežno Pozor! Raznobarvno!

Zahtevajte vzorce!

Marie Černá,

Ručni tkalcovna, Nový Hrádek
u Nov. Města n. M., Čechy.

PEKARNA IN SLADČIČARNA

Dominik Milanič

TRST, ul. della Guardia št. 24.

Kruh vedno svež I. vrste konfekcioniran večkrat na dan potom lastnega higijeničnega sistema.

— VELIKA ZALOGA —

Likerjev v steklenicah.

— Skladišče —

ameriških mrežic in aparatov za električno in plinovo luč

E. WÖFLER - TRST

ulica delle Acque št. 20.

Gostilna „Alla Lealtà“

ANTON SAITZ

ulica delle Acque

Vina najfinejša, domača kuhinja

— Družinske zabave. —

Nova klobučarnica

GIORGIO DE LUISA

predkratkim otvorjena

v ul. Barriera Vecchia št. 2

Velika zbirka najnovjših klobukov in kap vsakih oblik iz najboljših tovarn.

Cene zelo nizke.

Gostilna „Casa del Popolo“

(Zadružna delavska gostilna)

Trst, ul. S. Lazzaro in ul. S. Caterina

Domača kuhinja vedno dobro preskrbljena.

— Cene zmerne. —

— Shajališče zunanjih sodrugov. —

13 kron samo stane popolna moška obleka edino v zalogi zgotovljenega blaga

V. DOBAUSCHEK — TRST, ul. Giosuè Carducci št. 11.

PO ZELO NIZKIH CENAH se dobi tudi raznobarvne in črne moške in deške obleke kakor tudi kostume za otroke. Dobi se tudi svršnike, kratke zimske jope, jopiče in hlače. Plave obleke za kovače in mehanikarje. Klobuke in kape, perilo in ovratnice, sploh vsakojaka moška oblačila.

Izgotavlja se obleke po naročilu. Govori se slovenski.

FRATELLI PAGANI

— TRST. Ulica Acquedotto št. 6. —

Velika zbirka igrač, okraskov, parfumarij, mila, ovratnikov, zapestnikov,

— kravat, i. t. d. —

Kmečka delavska gospodarska zadruga

— v Dobravljah na Goriškem —

Registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Pred kratkim ustanovljena

Na razpolago ima 10.000 hl. vina (mošta) združenih kmetov iz najboljših vinogradnih krajev, kakor: Brje, Skrilje, Dobravlje, Kamnje in drugih bližnjih vasi.

— LASTNE KLETI —

Priporoča se cenjenim konsumentom, zadrugam, trgovcem in gostilničarjem po Goriškem, Kranjskem Koroškem v Trstu in drugod.

Postrežba točna in prava. — Cene zmerne.

— ZADRUŽNO VODSTVO. —

KROJAČNICA A. SPANGARO

TRST, ul. S. Nicolò št. 18 III nad. TRST.

Zbirka različnega tu in inozemskega blaga za moške obleke.

Vsako naročbo se izgotovi točno in natančno.

— Cene zmerne —

ČEŠKO perje za postelje po zelo nizkih cenah.

5 Kilo: Novo perje skubeno K. 9.60; boljše vrste K. 12. Belo mehko prsno perje skubeno K. 18, K. 24. Snežnobe mehko prsno perje, skubeno K. 30, K. 36. Pošilja se franko po povzetju. — V slučaju, da bi se hotelo vrniti ali pa zamenjati se prevzame ako dotičnik povrne vozne troške.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes 182 pri Plznu na Českem.